

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2428/2019
02.10.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац, Бранка Станића, Драгише Б. Слијепчевића и Тање Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Александар Јасика, адвокат из ..., против тужених „ББ“ АД ... и АД за ... „ВВ“ ..., ради исплате увећане зараде за рад у сменама и накнаде трошкове за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 33/19 од 21.03.2019. године, у седници већа одржаној 02.10.2019. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 33/19 од 21.03.2019. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УКИДАЈУ пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 33/19 од 21.03.2019. године и Основног суда у Пожаревцу П1 106/17 од 01.11.2018. године у ставу другом, трећем и четвртом изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 106/17 од 01.11.2018. године, у ставу првом изреке обавезани су тужени да тужиоцу на име накнаде штете за сменски рад за период од фебруара 2014. до јуна 2014. године солидарно исплате појединачне месечне износе и законску затезну камату на те износе на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од фебруара 2014. закључно са августом 2015. године солидарно исплате појединачне месечне износе и законску затезну камату на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе друготужени да тужиоцу на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од септембра 2015. до фебруара 2017. године исплати појединачне месечне износе и законску затезну камату на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 73.786,00 динара са

законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Апелациони суд у Крагујевцу је пресудом Гж1 33/19 од 21.03.2019. године у ставу првом изреке одбио као неосноване жалбе тужиоца и тужених и потврдио пресуду Основног суда у Пожаревцу П1 106/17 од 01.11.2018. године. Одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезу да му накнаде трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права. Ревизију је изјавио и с позивом на члан 404. став 1. ЗПП због потребе разматрања правних питања од општег интереса и у интересу равноправности грађана и ради уједначавања судске праксе.

Првотужени је дао одговор на ревизију и поставио захтев за накнаду трошкова поступка за ту парничну радњу.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији, изражену у пресудама Врховног касационог суда и апелационих судова на које је ревидент указао, а у односу на побијану пресуду, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија тужиоца сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану другостепену пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда из чл. 374. ст. 2 тачк. 2. ЗПП, а на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био запослен код „ББ“ по уговору о раду и анексима истог на пословима Чланом 2. став 1. тачка 3. Упутства о организацији и евиденцији радног времена туженог наведено је да је „турнус“ рад у сменама где се послови непрекидно обављају током свих 24 часа дневно. Чланом 7. одређено је да се распоред радног времена у зависности од процеса рада може одредити тако да запослени у турнусу ради у сменама које се непрекидно смењују и сменама са прекидима. Тужилац је у утуженом периоду у континуитету из месеца у месец рад обављао у турнусу по напред утврђеном месечном распореду. Вештачењем од стране вештака економско финансијске струке утврђено је да сменски рад тужиоца није вреднован при утврђивању његове основне зараде, да је првотужени тужиоцу током спорног периода ислаћивао увећану зараду за рад у сменама – турнусу у висини од 4%, да се висина разлике између увећане зараде за рад у сменама од 26% и обрачунате и исплаћене увећане зараде од 4% за рад у турнусу, као и висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор може обрачунати искључиво применом Колективног уговора ... („Службени гласник РС“, бр.37/95, 7/00) јер је он једино имао параметре потребне за

утврђивање висине потраживања и да иста одговара износима ближе одређеним у изреци првостепене пресуде. Одлуком Владе Републике Србије код туженог АД „ББ“ извршене су статусне промене издвајањем уз оснивање нових акционарских друштава међу којима је и тужени АД за ... „ВВ“... која друштва су стекла својство правних лица 10.08.2015. године. Након извршене статусне промене АД „ББ“ тужилац је закључио анекс уговора о раду са туженим АД за ... „ВВ“

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да тужбени захтев тужиоца није основан у делу за исплату топлог obroка и регреса за тражени период (фебруар 2014-2015. године оба тужена, односно септембар 2017. године друготужени) са образложењем да је за утужени период у складу са општим актом послодавца тужиоцу кроз вредност радног часа за обрачун зараде послодавац обрачунао и исплаћивао и накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора а да пропусти послодавца да у обрачуну зараде искаже и податке по овом основу не води закључку да износи по основу накнаде за исхрану и регрес тужиоцу нисту исплаћени. Одлуку је засновао на члану 2. анекса колективног уговора за ЈП „ББ“ („Службени гласник РС“, број 47/2006) којим је измењен члан 57 КУ из 2002. године као и члану 55. Колективног уговора туженог („Службени гласник ...“, број 4/15) који је важио у једном делу утуженог периода. Оценили су да уговор о раду са припадајућим анексима које је тужилац закључио са туженим и колективни уговор (КУ) туженог не утврђују висину накнаде ових трошкова већ је одредбом КУ као општим актом прописано да се они урачунавају у цену радног часа. Закључили су да је тужилац према чл. 57. став 1. и 2. Колективног уговора туженог из 2015. године накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса остварио кроз вредност обрачунатих и исплаћених часова и да не може посебно да оствари право на накнаду тих трошкова. Наведено је и да у конкретном случају нема одговарајућег општег акта који би био инструмент за другачију реализацију тражених накнада, а да се општи колективни уговор и појединачни колективни уговор (на основу којих је вештак израчунао потраживања тужиоца) не могу применити јер ни један није био на правној снази.

Врховни касациони суд налази да је у побијаној одлуци погрешено примењено материјално право због чега је и чињенично стање непотпуно утврђено.

Чланом 104. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Према члану 105. став 3. закона, под зарадом се сматрају сва примања из радног односа осим накнада трошкова запослених у вези са радом из члана 118. тач. 1. и 4. и друга примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. овог закона. Чланом 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду прописано је да запослени има право на наканду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. закона прописано је да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун. Почев од 01.10.2006. године послодавцима је остављена могућност да својим актима о расподели зараде могу уговорити мање или веће

износе регреса и топлог obroка од оног који је предвиђен овим колективним уговором и Законом о раду, али само уколико је донета одлука којом је предвиђена висина регреса и топлог obroка. У конкретном случају тужени у току поступка није суду доставио такву одлуку а ни судском вештаку ради израде налаза и мишљења што упућује на закључак да такву одлуку није ни донео.

Влада Републике Србије, ГГ, ДД, генерални директор ... „ЂЂ“ су 30.11.2002. године закључили колективни уговор за ... „ЂЂ“ („Службени гласник РС“, бр.84/02, 108/04, 112/08, 45/09, 72/10). Овим КУ послодавац се није обавезао да исплати трошкове накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор. Анексом уговора који се у складу са чланом 31. анекса примењује од 01.01.2006. године („Службени гласник ...“, број 4/06) било је прописано: да се члан 57. КУ мења и гласи: „запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 2.). Чланом 5. ст. 1. и 2. анекса утврђена је вредност једног радног часа за период јанар – јуни и јули – децембар 2006. године, а ставом 6. утврђено је да је у вредност радног часа из става 1. и 1. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведено на један радни час.

Колективним уговором за ... „ЂЂ“ АД („Службени гласник РС“, број 4 од 24.03.2015. године) регулисано је да одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених се примењују од 01.02.2015. године. Чланом 57. је прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд је ценио да конкретизација права из наведених одредби анекса КУ (из 2006. године) није извршена односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу ни анексом, ни обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Висина накаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене без обзира на њихово радно место коефицијент за обрачун и исплату зараде и на њихову стручну спрему. Према томе, не може се прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа а без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, а што није правилно.

Посебни колективни уговор није утврдио однос зараде и осталих примања која улазе у зараду, нити је то учињено уговором о раду иако им то право закон признаје. Последице нејасног општег акта не сме да трпи запослени. Ако јача уговорна страна (послодавац) припреми текст уговора (као у овом случају) нејасне или недовољно утврђене одредбе тумаче се у корист друге стране (члан 100. ЗОО). Пошавши од погрешне примене материјалног права нижестепени

судови нису прихватили обрачун накнаде за топли оброк и регрес за годишњи одмор у спорном периоду који је вештак изнео у налазу и мишљењу. Висина регреса и топлог оброка може бити утврђена вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката, по основу законске или судске аналогије као и на основу слободне оцене без вештачења ако се новчана обавеза не може утврдити односно може се утврдити са несразмерним тешкоћама (члан 232. ЗПП). Због ових пропуста чињенично стање у погледу висине тражене накнаде остало је неутврђено.

На основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку, као и одлучити о свим трошковима поступка.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић